
Károly Sándor

A SZÓ

(Körkép és gyógygondolat)

Elvesztettük, elfelejtettük, elvettük a teremtést.

Ma a szót (= gondolat, kép, hang-zás) általában jelnek tartjuk; a tudományban és hétköznapi gyakorlatunkban is eszerint használjuk.

ELTÚNT A TEREMTŐ SZÓ.

Adó-vévőkké váltunk: jeleket, jelzéseket veszünk, továbbítunk; jeleket „adunk le”. És közben mi magunk – látszólag persze! – változatlanok, állandóak vagyunk-maradunk. Mintha engedelmes számító- vagy fordítógépek lennénk. – Ezért szeretnénk a „művészi” alkotásokat is „modellálni”, „formalizálni”, „konstruálni”, matematikai-logikai szerkezetként megragadni: elemezni vagy megalkotni. Ily módon létük lényegétől (= Wesen) megfosztani.

Hol rejtőzik a fekete forrás?

*

Tudatunkban a világ tükörképével találkozunk. (A tükör sokféle lehet, de végül is csak tükör.) Ennek a tükörképnek létrejötte – állandó születése-elhalása! –, élete akarattunktól függetlennek látszik. Adott világ számunkra. Mint ahogy saját lényünket is adottságként észleljük, tudjuk. Ez a világ – a tükörvilág! – elnyom, megnyomorít, számunkra helyet nem hagy. Hatalma rendkívülinek tűnik; talán mert a kép kialakításában tudatos tevékenységünk szinte semmilyen szerepet sem játszik. Nem saját erőnkől hozzuk létre.

Szeretnénk megismerni a „világot”. Ez elemi kényszerünk, igényünk. Ehhez többnyire a rendszeren keresztül tudunk, helyesebben vélünk eljutni. (Innen a rendszer-ímádat.) De tükörvilág-képünk-ből hiányzik teremtő jelenlétünk. Ezért megismerésünkben sem tudunk teremtő-erővel részt venni. Tükrözünk. És szinte szeretnénk minél pontosabb tükörré válni. (Vajon kinek?, miért?!) Így lett

eszményképpé az elemző-induktív eljárás, az építőkocka-gondolkodásmód: ám az egész tudása, ismerete, átélése nélkül.

Honnan ez a kétségbeesett igyekezet?

Mivel a világnak nem teremtő-társa vagyunk (vagyis hiányzik belőlünk a léttel egyenértékű ősforrás vagy principium), ezért a „világot” – a tükörképet! – csak mechanikai módszerekkel tudjuk megközelíteni. Nem szervesen. Mindenben azt keressük-találjuk, ami halott, ami csak megnyilatkozás, megnyilvánulás, megrögződés, „kimerített”; egyszóval: élettelen. Mert nem tudunk a világ-lét sodrában élni, együtt az élő-elhaló folyamatokkal, a szervesre jellemző állandó átalakulásban. Az igazi megismerésben!

*

Hisz nincsen biztos világképünk – nem világnézetünk.

Nem teljességében látjuk és éljük át a „világot”; s így a részek, a kihasított szeletek helyét nem találjuk. Az élőben a „szerkezet”, a „modell” éppen másodlagos, legfőbb eleme lévén a folytonos alakváltás, megújulás. – De belőlünk hiányzik a világkép bizonyossága (emiatt a bizalom is); amit élettelen, megmerevedett „bizonyosságok”-kal próbálunk pótolgatni.

Végül e torzító egyoldalúság miatt nem is tudjuk – nem akarjuk?! – a „világot” megismerni (vele azonos létbiztonsággal). Saját – saját?! – gondolkodási eljárásainkkal találkozunk szembe, miközben úgy mond megismerünk.

Ez lehet egyben létértékű haszna is: rájövünk hogy végzetesen t e r e m t e t t e k k é (manipulálttá) váltunk, s végre vissza kell kanyarodnunk a világ szétlüktető középpontja felé!

*

A világnak nem tükröződi, hanem mindenek előtt TEREMTŐI vagyunk.

Most mintha magunk is jelle válnánk: megjelöljük azt, aki nem vagyunk.

A t e r e m t ő s z ó pedig kimond minket: aki l e h e t ű n k!

(A szerzőről lásd ORSZÁGÉPÍTŐ 1991/1)

-
- 69 Workshop in London, Prince of Wales Architectural Institute, Verwirklichung eines Holzpavilons mit Studenten. Führer des Praktikums Ferenc Salamin, Tibor Bata, Zsolt Tusnádi
- 88 Familienhaus, Kolozsvár (Cluj-Napoca) 1910. Károly Kós

Essays

- 72 Lupescu Radu: Die Geschichte der Burg Torockószentgyörgy (Transsylvanien)
- 75 János Erdélyi: Der Grund der Gleichheit der Nationalitäten
- 77 Géza Molnár: Die Wirtschaft des Überschwemmungsgebiet – Grundlage für eine wirtschaftliche-politische Kontinuität im Becken der Karpaten (VII. Teil)
- 83 Gábor Helyes: Über die Wahrheit der Häuser (Qualitätsschichten der Annäherung)
- 87 Sándor Károly: Das WORT (Krankheitsbild und Heilgedanke)